

Posudek na magisterskou diplomovou práci

LENKY ZÁVITKOVSKÉ

„Stanovištní vazba nočních motýlů (Lepidoptera: Macrolepidoptera) ve stanovištně pestré rezervaci (NPR Koda, Český kras)“

Diplomová práce kolegyně Závitkovské má 47 stran vlastního textu (včetně pěti tabulek a osmi obrázků), a dále 4 přílohy, zajímavější odhadem 20 nečíslovaných stran. Grafická úprava práce je plně na výši žánru, pětistránkový seznam použité literatury, včetně mnoha zahraničních titulů, svědčí o autorčině orientaci v problematice.

Práce, řešící biotopové preference nočních motýlů v NPR Koda, rezervaci chránící komplex stepí, lesostepí a teplých dubohabřin, vznikla tak trochu na objednávku CHKO Český kras. Adekvátní péče o rezervace nížinných středoevropských listnatých lesů je v poslední době horce diskutována v reakci na zjištění, že značná část biodiverzity těchto lesních stanovišť závisí na otevřenosti stromového patra. Studie na vyšších rostlinách, ptácích, saproxylických broucích, makroedafonu a dalších skupinách stále častěji ukazují, že uzavřené a stinné lesy hostí podstatně menší podíl charakteristicky lesní bioty, než otevřenější sukcesní stadia typu pasek a světlin, respektive než řídké porosty „lesostepního“ typu. Ba co víc, dnes převažující vysokokmenné pasečné hospodaření není s to zajistit dostatečnou a kontinuální nabídku otevřených habitatů v rámci lesních komplexů. Tato zjištění legitimizují některé tradiční a dočasně zapomenuté hospodářské postupy (pařezení, pěstování tzv. středních lesů, lesní pastvu), jež byly ještě nedávno pokládány za kořistnické. Volání po návratu těchto hospodářských postupů coby specifických forem managementu vybraných chráněných území však naráží na odpor části ochránářských kruhů, kde byl dlouho adorován bezzásahový les jako aproximace „původní přírody“.

Noční motýli jsou druhově a ekologicky mnohem bohatší skupinou, než mnohem prozkoumanější motýli denní. Představují obzvláště vhodný model pro lesní celky v územích jako je Český kras, kde většina charakteristicky lesních motýlů v posledním půlstoletí vyhynula, a to právě v souvislosti s ústupem od pařezinového hospodaření. Když jsem kolegyni Závitkovské práci zadával, předpokládal jsem, že na bohaté fauně nočních motýlů bude možné ilustrovat zásadní význam otevřenějších partií (ve sledovaném území představovaných zbytkovými fragmenty „stepí“ a lesostepí, přesněji snad pleší v jinak plně zapojených lesních partiích) pro biodiverzitu sledované rezervace. Současně jsem byl dost překvapen, že k potenciálně horkému tématu nočních motýlů otevřených lesů existuje ve světové literatuře jen nepatrný počet vědeckých prací – de facto jde o jednu časopiseckou publikaci z Anglie a jednu knižní publikaci z Německa. O to zvědavější jsem byl na výsledky.

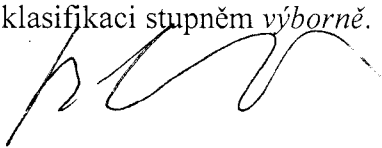
Ty předčily všechna má očekávání. Jednorozměrné i mnohorozměrné analýzy potvrdily jak vyšší druhovou pestrost otevřených partií, tak i relativní homogenitu lepidofauny dvou kontrastních partií lesních (přerostlá pařezina, vysokokmenné partie s bukem). Pro význam otevřených partií dále svědčí kvalitativní výsledky, a sice vysoký podíl indikačně významných a ohrožených druhů v otevřených partiích.

Dlužno poznamenat, že diplomantka při jejich získání vynaložila značné úsilí jak v terénu, tak v laboratoři při třídění získaných vzorků, a konečně při statistických analýzách a sepisování práce. Jen při vlastní determinaci všech těch stovek druhů nepracovala samostatně, ale

s pomocí přítele, který je špičkovým amatérským lepidopterologem. Nevidím v tom ale zápor práce, ale spíše klad – získat totiž pomoc špičkového lepidopterologa je skoro tak záslužné, jako se špičkovým lepidopterologem stát.

Snad jediným záporem práce je relativně nízký počet opakování (lapačů) na každý biotop – pouhé tři. Jednalo se však o kompromisní řešení, vzorkování nočních motýlů je mimořádně náročné na čas věnovaný získání a třídění materiálu, a rozsáhlejší vzorkování by se neobešlo bez zapojení celého týmu pracovníků. Některé statistické testy (konkrétně jednocestná ANOVA) jsou tímto značně oslabeny; její zařazení do práce jsem po diplomantce žádal spíše z pedagogických důvodů, aby si test a jeho použití „osahala“, třeba jí to bude ku prospěchu v další práci. Nízký počet opakování asi znemožní publikaci výsledků v nejšpičkovějších časopisech, nepochybuji však, že práci lze publikovat v časopise velmi slušné regionální ligy. Prvým krokem k tomu bude presentace výsledků na Zoologických dnech v únoru tohoto roku.

Závěrem bych shrnul, že s prací kolegyně Závitkovské jsem spokojen: Diplomantka splnila požadavky na magisterskou diplomovou práci, tj. dovedla smysluplně identifikovat badatelský problém, s mou pomocí navrhnout cestu k jeho řešení, naučila se pracovat s vědeckou literaturou i postupy statistického testování hypotéz, a při tom všem pracovala pilně a svědomitě. Práci rád doporučuji k obhajobě, a pokud mohu navrhnout hodnocení, přikláním se ke klasifikaci stupněm *výborně*.

Doc. Mgr. Martin Konvička, Ph.D.
V Českých Budějovicích, 22. ledna 2011